

कुटपिट, गाली गलौज गर्नेमाथी कारवाहीको माग गर्दै राजविराज नगरपालिकाका कर्मचारी आन्दोलित

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २९ जेठ । राजविराज नगरपालिकाका कर्मचारीहरूलाई कुटपिट, गाली गलौज गर्नेहरूमाथी कारवाही तथा कार्यालयमा कामकाज गर्न सुरक्षाको प्रत्याभूति

दिलाउन लगायतको माग गर्दै नेपाल नगरपालिका कर्मचारी एशोसिएसन ईकाइ समिति राजविराज आन्दोलनमा उत्रेका छन् । नेपाल नगरपालिका कर्मचारी एशोसिएसन ईकाइ

समिति राजविराजका अध्यक्ष कल्पना देवद्वारा बिहीबार जारि विज्ञप्तिमा उक्त घटनाका दोषिहरूमाथी कारवाही, क्षतिपूर्ति तथा कर्मचारीको सुरक्षाको प्रत्याभूति नगराएसम्म नगरपालिका कार्यालय तथा

लागू औषधको दुर्व्यसनबाट टाढा रहौं लागूऔषध सेवनले मानिसको शारीरिक र मानसिक स्वास्थ्य बिग्रन्छ, धन सम्पतिको वर्वाद गर्दछ, यसको प्रयोगबाट आफू, परिवार, समाज र राष्ट्रलाई नै अपुरणिय क्षति पुग्ने हुँदा यस्ता पदार्थदेखी टाढा रहौं ।

मधेश प्रदेशका सांसद सिंह पक्राउ

भ्रष्टाचारको आरोपमा अख्तियारको टोलीले पक्राउ गरेको हो । उनी जसपाका सांसद हुन् । विकास कोषको रकम उपभोक्ता समितिमार्फत लगेर अनियमितता गरेको अख्तियारको आरोप छ । केही दिनअघि मात्रै अख्तियारको टोलीले सिंहका स्वकीय सचिव विनोदकुमार लाल कायस्थलाई पक्राउ गरेको थियो । विभिन्न उपभोक्ता समिति गठन गरेको देखाई समितिका खातामा दाखिला भएको रकम सचिव कायस्थमार्फत भिक्न लगाई सिंहले आफ्नो र श्रीमतीको खातामा राखेको अख्तियारको भनाइ छ ।

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २९ जेठ । मधेश प्रदेशका सांसद सरोजकुमार सिंह बिहीबार पक्राउ परेका छन् । उनलाई अख्तियार दुरुपयोग अनुसन्धान आयोगको टोलीले काठमाडौँस्थित अनामनगरबाट पक्राउ गरेको हो । सांसद सिंहलाई विकास कोषको रकम हिनामिना गरी

सुनमा लगाइएको विलासिता कर खारेजीको माग गर्दै सुनचाँदी व्यवसायी आन्दोलित

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २९ जेठ । सुनमा लगाइएको विलासिता कर खारेजीको माग

गर्दै सप्तरीका सुनचाँदी व्यवसायी आन्दोलित भएका छन् । बिहीबार राजविराजमा

पत्रकार सम्मेलनमार्फत सुनचाँदी व्यवसायीहरूले सुनमा लगाइएको विलासिता कर

सहकारी पीडितद्वारा उच्च अदालत अगाडी प्रदर्शन

दैनिक समाचारदाता राजविराज, २९ जेठ । एभरेष्ट बचत तथा ऋण सहकारी संस्था लिमिटेड लहान ८ सिरहाका बचतकर्ताहरूले दोषीलाई कारवाहीको माँग गर्दै बिहीबार प्रदर्शन गरेको छ । उच्च अदालत जनकपुर-राजविराज ईजलास अगाडी सिरहा र सप्तरीका दर्जनौं पीडितहरूले दोषीलाई कारवाहीको माँग गर्दै प्रदर्शन गरेका हुन । एभरेष्ट सहकारी संस्थाका अध्यक्ष रामप्रित यादबले २ हजार ४ सय ग्राहकको जनसुधार कार्यक्रम मार्फत ७ करोड भन्दा रकम ठगी गरेको पीडितहरूको आरोप छ । “चार कट्टा १ धुर जग्गा राजिनामा गरेर २ लाख लिए” सिरहा नवराजपुर गाउँपालिका १ करमनियाँका रामकुमार यादबले भने, जग्गा फिर्ता गर्न

जादा अध्यक्ष रामप्रित यादबले सहकारीको नियमअनुसार रकम बुझाउन ३ रूपैया सयकडा दरले २९ लाख माग गरे ।” अर्का पीडित सिरहा पिपराका सरिता चौधरीले भने, “संस्थामा प्रत्येक महिना ५ हजार राख्दै आएको थियो र संस्थामा पैसा माग्न जादाँ आलटाल गर्‍यो ।” उनले भनिन्, म जस्तै सयौं महिलाहरूलाई जीवन सुधार कार्यक्रम मार्फत लाखौं रूपैया संस्थाले ठगी गरेको छ ।” एक वर्ष अघि देखि नै प्रहरीले अध्यक्ष रामप्रितलाई पक्राउ गरि सहकारी सम्बन्धी ठगी मुद्दा चलाएको छ । सोही सिलसिलामा बिहीबार थुनछेक बहसका लागि उनलाई उच्च अदालत ल्याईएपछि कारवाहीको माग गर्दै पीडितहरूले अदालत घेराउ गर्दै प्रदर्शन गरेका हुन ।

लामखुट्टेको टोकाईबाट लाग्ने डेंगुका लक्षण तथा यसबाट बच्ने उपाय

लक्षण - उच्च ज्वरो आउनु । - जोर्नी र मांशपेशीहरूमा असह्य पीडा हुनु । - आँखाको गेडी दुख्नु । - अत्याधिक टाउको दुख्नु । - शरीरमा राता बिमिराहरु आउनु । यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ । तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं । बच्ने उपाय - लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं । - घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरि भ्याल, ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुत्तौं । -घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं । - पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं । - अध्यँरा कुना-काप्चामा किटनाशक औषधी छर्कने गरौं । अनुरोधकर्ता : विष्णुपुर गाउँपालिका, सप्तरी

सम्पादकीय

गर्मीबाट बचौं र बचाऔं

अहिले मधेशमा गर्मी अत्याधिक बढेको छ । विगतको तुलनामा यस पटक गर्मी निकै नै बढीरहेको छ । तापक्रम बढ्दै जाँदा जनजिवन पनि प्रभावित बन्दै गइरहेको छ, भने विभिन्न विद्यालयहरुमा आकस्मिक बिदा दिइएको छ । अत्याधिक गर्मीका कारण पसल, बजार, सरकारी कार्यालहरुमा सेवाग्राहीको उपस्थिति पातलिदै गएको छ । एकाविहानै देखिको प्रचण्ड गर्मीले साँझ सूर्य नअस्ताउन्जेल जनजीवन प्रभावित बनाएको छ । सूर्य अस्ताउँदा पनि तापक्रम भने झर्ने क्रम रोकिदैन । राती पनि दिउँसो भै गर्मी महसुस हुने गरेको छ ।

बढ्दो गर्मीका कारण डायरिया, बान्ता आउने, डिहाइड्रेशन जस्ता विरामीहरुको संख्या दिनानुदिन वृद्धि हुँदै गएको छ । गर्मीयाममा मधेशमा लामखुट्टे र सर्पको विगबिगी समेत बढ्दा अर्को समस्या थपिएको छ । गर्मीका कारण वृद्धवृद्धा र बालबालिका नै बढी प्रभावित बनेको छ । गर्मीको यही हाल रहे अस्पतालमा विरामीको संख्या बढ्न सक्ने अस्पताल श्रोतको दावी छ ।

यस्तो मौसममा अत्यावश्यक काम नभए घर बाहिर ननिस्कन चिकित्सकहरुको सल्लाह रहेको छ । निस्कनै परे सकभर सुतीका हल्का र पातला पोशाक लगाएर निस्कन जरुरी हुन्छ । साथै छाता र कालो चशमा लगाएर बाहिर निस्कनु लाभप्रद हुन्छ । यस्तै गर्मी याममा प्रशस्त पानी पिउन चिकित्सकहरु सुझाव छ । तसर्थ गर्मीबाट बच्न र बचाउन हामी सबैले सावधानी अपनाउनु जरुरी हुन्छ ।

डा. ललन प्रसाद राुनियार

Dr. Lalan Prasad Rauniyar

MBBS (BPKIHS) Dharan, MD Paediatrics (BPKIHS) Dharan, NMC Reg. No. : 13338

कन्सलटेन्ट बाल रोग विशेषज्ञ

डा. सरोज कुमार साह

Dr. Saroj Kumar Sah

MBBS, MS Orthopaedics (BPKIHS) Dharan Fellowship in Hand Surgery (CMC Vellore) NMC Reg. No. : 13288

हड जोर्नी, नशा तथा बाथ रोग विशेषज्ञ

डा. जयन्ती यादव

Dr. Jayanti Yadav

M.B.B.S. MD (Obstetrician and Gynaecologist)

हाल कार्यरत गजेन्द्र नारायण सिंह अस्पताल राजविराज NMC Reg No. : 15312

बरिष्ठ स्त्री तथा प्रसुती रोग विशेषज्ञ

सम्पर्क : कृताञ्जली स्वास्थ्य क्लिनिक, राजविराज

Mo. No : 9842830252, 9804605569

अन्तर्राष्ट्रिय बाल श्रमिकविरुद्धको दिवस : बाल श्रमिकमुक्त बनाउन प्रयास जारी

कालिका खड्का
काठमाडौं, २९ जेठ (रासस)। “बुबा बितेपछि म बिहान-बेलुका पशुपतिमा खादा बेच्ने काम गर्न थालें,” सर्लाहीमा जन्मिएर हाल तिलगङ्गामा बस्ने १२ वर्षीय सावित्रीले भनिन्, “विरामी आमा अरुको घरका काम गर्न जानुहुन्छ, म पनि आमालाई सघाउन जान्छु ।”

शारदा माध्यामिक विद्यालय तिलगङ्गामा कक्षा ७ मा पढ्ने सावित्रीको तीन वर्षअघि बुबा बित्तुभयो । परिवारमा आमा, दुई दाजु र दुई दिदीबहिनी छन् । उनका बुबाले कपाल काट्ने सानो सैलुन खोल्नुभएको थियो । “बाबा बितेपछि त्यो पसलमा मामाले कपाल काट्नुहुन्छ, बाबा बितेपछि घरमा खानाकै समस्या हुन थाल्यो”, उनले बाल्यकालमा आफूले भोगेका दुःख सुनाउँदै भनिन्, “खानका लागि थोरै पैसा जुटाउन म बिहान-बेलुका खादा बेच्ने काम गर्न थालें । फुर्सदको समयमा आमासँग अरुको घरको काम गर्न जान्छु ।”

सावित्रीलाई सानैदेखि बेलाबेला नराम्ररी छाती दुःख्छ । तर उनले आमालाई चिन्ता लाग्छ भनेर दुख्यो पनि भन्दिनन् । “मेरो बेलाबेला छाती दुःख्छ, आमा मधुमेहको विरामी हो, चिन्ता लाग्ला भनेर भन्दिन,”उनले आफ्नो पीडा सुनाउँदै भनिन्, “पढेर भविष्यमा नर्स बनेर बनेर पैसा नभएका विरामीको उपचार गर्न मन छ । हेरौं भविष्यले कता डोर्न्याउँछ ।”

दिउँसो पढ्न जाने बिहान-बेलुकी काम गर्ने सावित्रीजस्तै जनकपुर घर भई पशुपति परिसरमा बस्ने १४ वर्षीय राजीवको पनि अवस्था उस्तै छ । “हजुरबुबा निकै वृद्ध हुनुहुन्छ, तैपनि खानाका लागि पशुपतिमा माग्न बस्नुहुन्छ, म पनि बिहान-बेलुका हजुरबुवासँगै माग्न बस्छु” राजीवले आफ्नो बाल्यकालको दुःख सुनाउँदै भने, “हजुरबुबालाई कुष्ठरोग लागेको छ, हजुरआमाको ढाडमा स्टिल राखेको छ, राम्रोसँग काम गर्न सक्नुहुन्न,” उनले थपे, “कुष्ठरोग लागेको

हुनाले हजुरबुबा त्यति राम्रोसँग हिड्न सक्नुहुन्न, म नै डोहोर्न्याएर विस्तारै बिहान लगेर माग्न राख्छु, दिउँसो खाजा खाने समयमा गएर हजुरबुवाई चिया बिस्कुट खुवाउँछु, बेलुका घर लिएर जान्छु ।” राजीवको दैनिकी यसरी नै बितिरहको छ । उनी जसोतसो गरेर ८ कक्षामा शारदा माध्यामिक विद्यालय तिलगङ्गामा पढ्दैछन् ।

भारतबाट सानैमा नेपाल आएका सुनिताको परिवार पनि तिलगङ्गा नजिक बस्दै आएका छन् । नौ वर्षकी सुनिता कक्षा ३ मा पढ्छिन् । उनको आमा विरामी हुनुहुन्छ । बुबाले फोहोर सङ्कलन गर्ने कवाडीको काम गर्नुहुन्छ । परिवारमा चार दिदीबहिनी एक भाइ छन् ।

“बुबाले कवाडीको काम गरेर सात जनाको परिवार पाल्नुहुन्छ, निकै कठिन छ बुबालाई,” उनले आफ्नो घरको कहानी बताउँदै भनिन्, “आर्थिक अभावमा डाक्टर बन्न नसके पनि शिक्षक बनेरै भए पनि सबैलाई पढाउँछु, शिक्षक बन्न खर्च धेरै लाग्दैन ।”

आर्थिक अवस्था कमजोर भएका बालबालिकाले अहिले पनि खान, बस्न र पढ्नका लागि निकै कष्टकर जीवन भोगिरहेका छन् । सर्लाही घर भई हाल लिलगङ्गा बस्ने १६ वर्षका सुरेशकुमारको आमाले छाडेर गएपछि कष्टदायी दिनहरू सुरु भए । “आमाले छाडेर गएपछि दुःखको समय थपियो, खुशीका दिन सकियो,” उनले आफ्नो जीवनकथा सुनाउँदै थपे, “मेरो छातीको करड बाहिर निस्किएको छ, उपचार गर्ने अवस्था छैन ।”

ठूलो भएर नेपाली सेना बन्ने रहर भएका सुरेश सानैमा लडेर छातीको करड बाहिर निस्किएपछि लाहुरे हुने करा सपना नै बन्नपुग्यो । सानोमा खुट्टा नचलेपछि माटो खनेर पुरेर सिधा बनाउन घण्टौं राखिन्थ्यो । माटोमा दिनमा दैनिक दुई/तीन घण्टा पुरेर राखेपछि खुट्टा चल्न थालेको थियो । भविष्यको योजना सुनाउँदै उनले भने, “मलाई नाच्न आउँछ, अरु जागिर मिलेन भने पनि नाच्न

सिकाउने शिक्षक बन्छु ।” शारदा माध्यामिक विद्यालयमा कक्षा ८ मा पढ्ने सुरेशलाई आफ्नो स्वास्थ्य र भोलिका दिनमा कसरी पढ्ने भन्ने चिन्ता छ ।

गौरीघाटमा टहरामा बस्ने १२ वर्षीय रमेशको अवस्था अझै दयनीय छ । रमेश श्रम माध्यामिक विद्यालयमा एल केजीमा पढ्छन् । उनलाई आफ्ना बाबु को हो भन्ने थाहा छैन । “सानैमा पढ्नका लागि स्कूल जाने पोषाक भएन, त्यसकारण पढ्न पाइन, दाइले पशुपतिमा फूल बेच्छु,” उनले भने, “के खाने ? कहाँ बस्ने अन्याल छ ।” गौरीघाटतिर सडकमै हुर्किएका रमेशलाई आमाले काखमा राखेर माग्ने गर्नुहुन्थ्यो । उनको परिवार गौरीघाटको टहरामा बस्ने गर्छ । उनका दुई दाजु पनि सडकमै छन् ।

रामेछाप घर भई हाल जडीबुटीमा बस्ने ११ वर्षीय प्रवेश नेपाली ११ वर्षका कक्षा ४ मा सरस्वती आधारभूत विद्यालयमा मनोहरामा पढ्छन् । “आमा बित्तुभयो, सानी आमासँग बस्छु,” उनले आफ्नै अवस्था बताउँदै भने, “बिहान-बेलुका सडकमा पानी बेच्ने काम गर्छु, सानी आमाको मानसिक स्वास्थ्य राम्रो नभएको कारण आर्थिक समस्या पनि छ, बिहान बेलुका पानी नबेचेने खान पाइँदैन ।”

माथि प्रस्तुत गरिएका कमजोर आर्थिक अवस्था, पारिवारिक समस्याजस्ता विभिन्न कारणले सडकमा भएका बालबालिका काम गर्दाकै अवस्थामा भेटेर सामुदायिक विद्यालयमा ल्याई पढाउने काम गरिएको छ । बालबालिकाको क्षेत्रमा २७ वर्षदेखि काम गर्दै आएको - साथसाथ संस्था नामक संस्थाले सडकमा अत्यन्तै पीडादायी अवस्था रहेका बच्चालाई पढ्नका लागि आवश्यक पर्ने सम्पूर्ण सामग्री किनिदिएर पढ्ने वातावरण बनाइरहेको छ । संस्थाकी स्रोत व्यक्ति कविता शाहले भन्नुभयो, “सडकदेखि शिक्षासम्म” भन्ने अभियान नै चलाएर सातवर्षदेखि काम गरिरहेका छौं, जोखिममा परेका

बालबालिकालाई सातवर्षदेखि यो अभियानमार्फत पढाउने काम गरिरहेका छौं ।”

जोखिमपूर्ण श्रम गरिहेका, सडक बालबालिका, गिटी कुट्ने, मानव बेचखिनमा परेका बालबालिकालाई उक्त संस्थाले पढाउँदै आएको छ । काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुर गरी २२ वटा सामुदायिक विद्यालयमा १८२ जना बालबालिका पढिरहेका छन् । त्यसमा छ वर्षदेखि १५/१६ वर्षसम्मका बालबालिका रहेका छन् । “विभिन्न पारिवारिक अवस्थाका कारण माया नपाएका, मजदूर क्षेत्रका श्रमिकका बच्चालाई पढाइमा झुकाव पढाउने उद्देश्यले ठाउँठाउँमा गएर मोवाइल स्कूल पनि सञ्चान गरिरहेको छु,” उहाँले थप्नुभयो, “पढ्ने अवसर नपाएका बच्चाको क्षेत्रमा गएर बच्चालाई रमाइलो तरिकाले मोवाइल स्कूल चलाइरहेका छौं ।”

मोवाइल स्कूल अभियानमार्फत काठमाडौंको चार स्थानमा पढाउने व्यवस्था मिलाइएको छ । उहाँका अनुसार न्यून आयस्रोत भएका, मजदूर क्षेत्रमा काम गर्ने परिवारका बालबालिकालाई लक्षित गरी बालाजु, त्रिपुरेश्वर (बडशीघाट), शान्तिनगर, दुर्गा शान्तिटोलमा यो कार्यक्रम सञ्चालन गरिरहेको छ ।

उक्त संस्थाले सिकाइ केन्द्र पनि सञ्चालन गरेको छ । श्रममा लाग्ने बच्चाहरू पढ्दै काम गर्दै पनि छन् । विभिन्न कारणले पढाइ छोड्नुपर्ने परिस्थितिमा रहेका बालबालिकालाई संस्थाले सहयोग गरेको जनाएको छ । “पढ्दै नपढेको बच्चालाई सिकाइ केन्द्रमा अनौपचारिक शिक्षा दिने गर्छौं, अनि पछि विद्यालयमा पढ्न जान्छन्,” शाहले थप्नुभयो, “बीचमा पढाइ छोडेका बच्चालाई परिवारसँगै राखेर आवश्यकताको आधारमा शिक्षामा सहयोग गर्छौं ।” राजधानीका सुकुम्बासी क्षेत्र, बागमतीको किनारा, गौशालाको वरिपरि, पशुपति आसपासमा श्रममा लागेका

बाँकी तीन पृष्ठमा

लामखुट्टेको टोकाईबाट लाग्ने डेंगुका लक्षण तथा यसबाट बच्ने उपाय

लक्षण

- उच्च ज्वरो आउनु ।
- जोर्नी र मांशपेशीहरुमा असह्य पीडा हुनु ।
- आँखाको गेडी दुख्नु ।
- अत्याधिक टाउको दुख्नु ।
- शरीरमा राता बिमिराहरु आउनु ।

यस्ता लक्षणहरु देखापरेमा डेंगु हुन सक्छ । तत्काल चिकित्सक वा स्वास्थ्यकर्मीको सल्लाह लिऔं ।

बच्ने उपाय

- लामखुट्टेबाट बच्न पुरै शरीर ढाक्ने लुगा लगाऔं ।
- घरभित्र लामखुट्टे छिर्न नसक्ने गरि भ्याल, ढोकामा जाली वा सुत्ने बेलामा झुल लगाएर सुत्तौं ।
- घर, कार्यस्थल र सार्वजनिक स्थानमा पानी जम्न नदिऔं ।
- पानी राखेको भाँडालाई छोपेर राखौं ।
- अर्ध्यरा कुना-काप्चामा किटनाशक औषधी छर्कने गरौं ।

अनुरोधकर्ता : महादेवा गाउँपालिका, सप्तरी

अन्तर्राष्ट्रिय बाल...

बच्चालाई विद्यालयमा प्रवेश गराउने काम भइरहेको उहाँको भनाइ छ ।

नेपाल सरकारले बालश्रमविरुद्धको २०७५ देखि २०८५ गुरुयोजना बनाएको थियो । यो गुरुयोजनाअनुसार दश वर्षभित्र बालश्रममुक्त गर्नका लागि अभियानकै रूपमा काम गर्ने रहेको थियो । “बालश्रमिक मुक्त गर्न तीन तहको सरकारले नै गुरुयोजना कार्यान्वयन गर्ने हो, सङ्घीय सरकारले जुन स्थानीय तहले बालश्रममुक्त घोषणा गरेर कार्ययोजना बनाउँछन्,” श्रम तथा रोजगार मन्त्रालयका प्रवक्ता डण्डुराज धिमिरले भन्नुभयो, “अहिलेसम्म १०/११ तहले बालश्रममुक्त स्थानीय तह घोषणा गरेर काम अधि बढाइसकेका छन्, बालश्रमविरुद्ध ऐन पनि प्रभावकारी कार्यान्वयन भइरहेको छ ।”

सरकारले बालश्रमिकविहीन स्थानीय तह बनाउने स्थानीय तहलाई रु पाँच लाखसम्म अनुदान रकम उपलब्ध गराउने गरेको छ । केही स्थानीय तहले कार्ययोजना बनाएका छन् भने केहीले घोषणा गरेर काम अधि बढाएका छन् । श्रम मन्त्रालयका अनुसार अहिले तथ्याङ्क कार्यालयले गरेको अध्ययनबाट बालश्रममा लाग्ने बालबालिकाको सङ्ख्या क्रमशःकम हुँदै गएको छ ।

२०७८ सालको जनगणनाअनुसार १८ वर्षमुनिका बालबालिकाको सङ्ख्या ९८ लाख ६९ हजार ५८३ रहेको छ । प्रवक्ता धिमिरले भन्नुभयो, “देशभर करिब तीन/चार लाख देखिने अनुमान छ, दशवर्ष अगाडिको त्यो संख्या ११ लाख थियो ।”

दशवर्षे गुरुयोजनाले बालश्रममुक्त स्थानीय तह घोषणा गर्ने, सङ्घीय सरकार र प्रदेशले स्थानीय तहलाई स्रोत व्यवस्थानमा सहयोग गर्ने रहेको छ । “बालश्रमको एकैपटक बालकले गर्ने काम र बालश्रमवीच छुट्याउनुपर्ने हुन्छ, बाल काम भनेको घरमा बाबुआमालाई सामान्यरूपमा सघाउने काम बालश्रम होइन,” प्रवक्ता धिमिरले थप्नुभयो, “घर र विद्यालयमा सामान्य काम गर्नु बालश्रम होइन, जोखिमपूर्ण कामलाई बालश्रम मान्नुपर्ने हुन्छ, जोखिमपूर्ण काम क्रमशः घट्छै गएको छ ।”

सन् १९९७ मा नेपालले अनुमोदन गरेको रोजगारीमा संलग्न हुन पाउनेको न्यूनतम् उमेरसम्बन्धी आइएलओ महासन्धि, १९७३ (नं १३८) ले शिक्षा र रोजगारीमा प्रवेश गर्न न्यूनतम उमेरबीच निकट सम्बन्ध रहेको कुरामा जोड दिएको छ । बालश्रम (निषेध र नियमित गर्ने) ऐन २०५६ ले नेपालमा १४ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकालाई श्रममा

लगाउन साथै १६ वर्ष उमेर नपुगेका बालबालिकालाई जोखिमयुक्त बालश्रममा लगाउन निषेध गरेको छ ।

महिला, बालबालिका तथा ज्येष्ठ नागरिकमन्त्री नवलकिशोर साह ‘सुडी’ले सरकारले बालश्रमिक मुक्त गर्ने गुरुयोजना अनुसारका नै काम गरिरहेको बताउनुभयो । “तीन तहकै सरकार बालश्रमिक मुक्त बनाउने अभियानमा क्रियाशील छ,” मन्त्री साहले भन्नुभयो, “यो अभियानमा सबैको सहयोग जरुरी छ ।”

बालबालिकालाई निकृष्ट प्रकारको बालश्रममा लगाउने, साइबर अपराध, यौनजन्य घटना तथा अन्य विभिन्न कानुनी विवादमा उपयोग गर्ने गरिएको पाइन्छ । यस्ता प्रवृत्ति बढ्दै जाँदा बालबालिका पक्ष रहेका मुद्दाको कारवाहीका लागि अदालत अहिले केही जिल्ला अदालतमा बाल इजलाससमेत गठन भएर सुनुवाइ भइरहेको छ । न्यायाधीशद्वय अनिलकुमार सिन्हा र तिलप्रसाद श्रेष्ठको इजलासले २०८१ असोज ७ असोजमा महिला मन्त्रालय, कानुन मन्त्रालयका साथै प्रधानमन्त्री तथा मन्त्रिपरिषद्को कार्यालयका नाममा बाल इजलास गठन गर्न परमादेश जारी गरेको थियोर । अदालतले बालबालिकासम्बन्धी ऐन, २०७५ को दफा ३० बमोजिम उक्त अदालत गठनको

सिफारिस गरिएको होर । उक्त दफामा न्याय परिषद्को सिफारिसमा आवश्यक सङ्ख्यामा बाल इजलास गठन गर्न सकिने प्रावधान रहेको छ । अहिले जिल्ला अदालतमा बाल इजलास गठन गरी बाल विवाद हेर्ने काम भइरहेको छ ।

नेपालको संविधानको धारा ३९ मा बालबालिकाको मौलिक हकअर्न्तगत हरेक बालबालिकालाई आफ्नो पहिचानसहित नामाकरण र जन्मदर्ता हुने, परिवार तथा राज्यबाट शिक्षा, स्वास्थ्य, पालनपोषण, उचित स्याहार, खेलकुद, मनोरञ्जन तथा सर्वाङ्गीण विकास हुने काममा लगाउन सकिए पनि कलकारखाना, खानी वा यस्तै अन्य जोखिमपूर्ण काममा लगाउन नपाइने व्यवस्था रहेको छ ।

बालश्रमविरुद्ध विश्व दिवस सन् २००२ देखि मनाउन सुरुवात गरिएको हो । निकृष्ट प्रकारको बालश्रमविरुद्ध अन्तरराष्ट्रिय श्रम सङ्गठनको महासन्धि १८२ लाई अनुमोदन गरेको स्मरणमा हरेक वर्ष जुन १२ अर्थात् आजलाई अन्तरराष्ट्रिय बाल श्रमविरुद्धको दिवसका रूपमा विश्वभर नै मनाउने गरिन्छ । यसवर्ष ‘प्रगति स्पष्ट छ तर अझ धेरै गर्नुछ, प्रयासको गति बढाउ’ भन्ने नाराका साथ नेपाललगायत संसारभर नै यो दिवस मनाइँदैछ ।

विश्व समाचार

लन्डन जाँदै गरेको २४२ यात्रु सवार विमान भारतमा दुर्घटनाग्रस्त

अहमदाबाद (भारत), २९ जेठ (रासस/एएफपी) ।

भारतको पश्चिमी सहर अहमदाबादमा बिहीबार लन्डन जाने यात्रु विमान दुर्घटना भएको छ । विमानमा दुई सय ४२ यात्रु सवार रहेको उड्डयन अधिकारीहरूले बताएका छन् । एयरलाइन्सले यसलाई ‘दुःखद दुर्घटना’ भनेको छ ।

लन्डन ग्याटविकका लागि उडेको एयर इन्डियाको फ्लाइट १७१, बोइङ ७८७-८ ड्रिमलाइनर उडानको केही समयपछि दुर्घटनाग्रस्त भएको अधिकारीहरूले बताएका छन् । भारतका उड्डयनमन्त्रीले अहमदाबादमा भएको दुर्घटनाबाट आफू ‘स्तब्ध र विक्षिप्त’ भएको बताउनुभयो । एएफपीका पत्रकारले विमानस्थनमा कालो धुवाँको बाक्लो मुस्लो देखे ।

भारतको नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले भन्यो, “जहाजमा दुई पाइलट र १० चालक दलका सदस्यसहित दुई सय ४२ व्यक्ति सवार थिए ।”

विमानमा एक सय ६९ भारतीय, ५३ बेलायती, सात पोर्चुगाली र एक क्यानाडाली यात्रु सवार रहेको एयर इन्डियाले जनाएको छ । एयर इन्डियाको विमानले मेडे कल जारी गरेको र ‘उडानपछि तुरुन्तै दुर्घटनाग्रस्त भएको’ नागरिक उड्डयन महानिर्देशनालयले बताएको छ ।

विमानस्थलको परिधि बाहिर विमान दुर्घटना भएको नागरिक उड्डयन प्राधिकरणले जनाएको छ । भारतको गुजरात राज्यको मुख्य सहर अहमदाबादमा करिब ८० लाख मानिस बस्छन् र व्यस्त विमानस्थल घना खचाखच भरिएका आवासीय क्षेत्रहरूले घेरिएको छ ।

उड्डयनमन्त्री राम मोहन नायडू किन्जारापुले ‘सबै उड्डयन र आपत्कालीन प्रतिक्रिया एजेन्सीहरूलाई द्रुत र समन्वित कारवाही गर्न’ निर्देशन दिनुभयो ।

“उद्धार टोली परिचालन गरिएको छ र घटनास्थलमा चिकित्सा सहायता र राहत सहयोग पुर्‍याउन सबै प्रयास भइरहेको छ”, उहाँले भन्नुभयो, “मेरो विचार र प्रार्थना जहाजमा रहेका सबै र उनीहरूका परिवारसँग छ ।”

एयर इन्डियाले दुर्घटनाको पुष्टि गरेको छ । “अहमदाबादबाट लन्डन ग्याटविकका लागि उडेको एयर इन्डियाको फ्लाइट १७१ • बिहीबार एउटा दुःखद दुर्घटनामा परेको गहिरो दुःखका साथ म पुष्टि गर्दछु”, एयर इन्डियाका अध्यक्ष नटराजन चन्द्रशेखरनले भन्नुभयो, “हाम्रो विचार र गहिरो समवेदना यस विनाशकारी घटनाबाट प्रभावित सबैका परिवार र प्रियजनहरूसँग छ ।”

एउटा आपत्कालीन केन्द्र सक्रिय गरिएको र जानकारी खोज्ने परिवारहरूका लागि सहायता टोली गठन गरिएको उहाँले बताउनुभयो । भारतले घातक हवाई दुर्घटनाहरूको शृङ्खलाको सामना गरेको छ । यसमा सन् १९९६ को दुर्घटना पनि समावेश छ । त्यसबेला दुई जेट नयाँदिल्लीमाथि हावामा ठोक्किएर करिब तीन सय ५० जनाको ज्यान गएको थियो ।

सन् २०१० मा दक्षिण पश्चिम भारतको मङ्गलोर विमानस्थलमा एयर इन्डिया एक्सप्रेसको जेट दुर्घटना भएर आगो लागेको थियो । उक्त दुर्घटनामा एक सय ६६ यात्रु र चालक दलका सदस्यमध्ये एक सय ५८ जनाको मृत्यु भएको थियो ।

दशकौँअघि सन् १९८५ जुनमा मन्ट्रियलबाट लन्डन उडेको एयर इन्डिया बोइङ ७४७ आयरल्यान्डको समुद्रमा दुर्घटनाग्रस्त भएको थियो । विमानमा तीन सय २९ जना यात्रु सवार थिए र कोही पनि बाँचेनन् ।

उग्रवादी सिखहरूले विमानले बोकेको सामानमा बम राखेको एउटा भारतीय आयोगले निर्धारण गरेको थियो ।

विश्वभर १२ करोड २० लाख मानिस विस्थापित

जेनेभा, २९ जेठ (रासस/एएफपी) ।

विश्वव्यापी रूपमा आफ्नो घरबाट जबरजस्ती विस्थापित व्यक्तिहरूको सङ्ख्या रेकर्ड उच्चबाट थोरै घटेको तर ‘असमर्थनीय रूपमा उच्च’ रहेको संयुक्त राष्ट्रसङ्घले बिहीबार जनाएको छ ।

सन् २०२४ को अन्त्यमा विश्वभरका १२ करोड ३२ लाख मानिस जबरजस्ती आफ्नो घरबार छोडेर विस्थापित भएका छन् ।

तर यो सङ्ख्या सिरियालीहरू वर्षौँको उथलपुथल पछि घर फर्कन थालेकाले यस वर्षको अप्रिलको अन्त्यमा १२ करोड २१ लाखमा भरेको छ ।

करिब २० लाख सिरियाली भारतबाट वा युद्धग्रस्त देशभित्र विस्थापनबाट घर फर्कन सक्षम भएका छन् ।

तर युएनएचसिआरले विश्वव्यापी रूपमा कसरी ठूला द्वन्द्वहरू भए यसले यो आँकडा फेरि बढ्ने छ कि छैन भनेर निर्धारण गर्ने चेतावनी दिएको छ । एजेन्सीले विश्वव्यापी रूपमा युद्ध, हिंसा र उत्पीडनबाट विस्थापित मानिसहरूको सङ्ख्या ‘असहनीय रूपमा उच्च’ भएको बताएको छ ।

“हामी अन्तर्राष्ट्रिय सम्बन्धमा तीव्र अस्थिरताको समयमा बाँचिरहेका छौँ, आधुनिक युद्धले गम्भीर मानव पीडाले चिह्नित नाजुक, कष्टप्रद परिदृश्य सिर्जना गरेको छ”, शरणाथीका लागि संयुक्त राष्ट्र उच्चायुक्त फिलिपो ग्रान्डीले भन्नुभयो, “हामीले शान्तिको खोजी गर्ने प्रयासलाई दोब्बर बनाउनुपर्छ र शरणार्थी र आफ्नो घरबाट भाग्न बाध्य भएका अन्यका लागि दीर्घकालीन समाधान खोज्नुपर्छ ।”

पोखरीको तयारी

पोखरी सुकाउने वा पानी सुकाउन नसके वा पानीको स्रोत नभएको पोखरी भए त्यसमा पुराना र जँगली माछाहरु जाल तानेर निर्मूल पार्ने वा एमोनियम सल्फेट र चुनको मिश्रण १:५ को अनुपातमा एक कट्ठा जलाशयको लागि एमोनियम सल्फेट ३.७५ के.जी र घर पोत्ने चुना १८.७५ के.जी.मिलाएर छरेर जंगली माछा मार्ने । पोखरीको डिल र साईँडमा भएका भ्जारपात हटाउने । आवश्यकता अनुसार मर्मत सम्भार गर्ने ।

घर पोतने चुना :१०-१५ के. जी. चुनाप्रति कट्ठाका दरले चारै तिर छर्ने ।

मल: गोबर मल १०० के. जी. प्रति कट्ठा शुरुमा र त्यसपछि हरेक हप्तामा १५ के. जी. प्रति कट्ठाका दरले प्रयोग गर्ने तर नयाँ पोखरीको लागि १५० देखि ३०० के.जी. पाकेको गोबर मल प्रयोग गर्ने वा १.७ के.जी.डि. ए.पी. र १ के.जी. यूरियाप्रति कट्ठा दरले प्रत्येक १५ दिनमा प्रयोग गर्ने । उपयुक्त डोज पानीको मलिलोपनमा भर पर्छ । कम्तिमा १.५ मि. पानी राख्ने (प्रवेशद्वारमा जाली राखेर) ।

माछा भुरा फिर्गरलिङ्गलको स्टोर्किंग ५-६ दिन पछि १००० देखि १५०० गोटा प्रति कट्ठाको दरले स्टक गरिन्छ । तर पालन प्रविधि अनुसार स्टोकिङ्ग डेन्सिटी फरक पर्न सक्छ ।

स्टर्किंग प्रतिशत					
सि. नं.	माछाको नाम	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी-१ प्रतिशत	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी-२	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी-३	स्टोकिङ्ग डेन्सिटी-४
१	कमनकार्प	२५	२०	४०	२०
२	सिल्भर कार्प	३५	४०	२५	२०
३	बिगहेड कार्प	१०	२०	१५	४०
४	ग्रास कार्प	५	१०	१०	१०
५	रह	१५			१०
६	नैनि	१०	१०	१०	
७	भाकुर				

मछाको आहार विहार		
माछाको नाम	आहाराको क्षेत्र	आहारा
भाकुर	पानीको माथिल्लो भाग देखीमध्य भाग	जुप्लाकंटन
रहु	पानीको मध्य भागदेखी पिंघ सम्म	डिट्टिटस, दाना
नैनि	पानीको पिंघभागमा	सर्वाहारी दाना
सिल्भर कार्प	पानीको माथिल्लो भाग	फाईटोप्लांटन
बिगहेड कार्प	पानीको माथिल्लो भागदेखी मध्यभाग सम्म	जुप्लांकटन
ग्रास कार्प	पानीको जून सुकै भागमा	घाँस, दाना
कमनकार्प	पानीको पिंघभागमा	सर्वाहारी दाना

प्रयोग :

पेलेट दाना माछाको शारिरीक तौलको ५ प्रतिशतको दरले दिने (शुरुमा ५ देखी १० प्रतिशत शारिरीक तौलको र ठूलो माछाको हकमा १ देखी ३ प्रतिशत शारिरीक तौलको वा ग्रास कार्प ५० ग्रामभन्दा ठूला शारिरीक तौलको २० देखी ३० प्रतिशतसम्म घाँस खान्छ, त्यही अनुपातमा घाँस हाल्ने वा

२५ प्रतिशत प्रोटिन भएको दाना बनाउनका लागि सामग्रीहरु

१. धानको ढुटो : १५%
२. गहुँको पिठो : २०%
३. मकैको पिठो : ५%
४. गहको चोकर : १४.५%
५. माछाको सिद्रा : ७%,
६. भटमास : २३.५ %
७. पिना : १५%
८. मिनरल मिक्स २%

मत्स्य विकास केन्द्र, फत्तेपुर, सप्तरी

मोबाईल नं. ९८५२८२०९३५

